

3. VERLEDEN: De Ontwikkeling van Geweldloze Kracht, Wim Robben (secretaris SVAG)

De Ontwikkeling van Geweldloze Kracht

2000	>	500	>	0	>	1900	>	2015
(4000 jaar geleden)		(2500 jaar geleden)						
levenswijze ('gevoel')			+	instrument voor strijd ('contact')				
Noord-India:	spirituele opleving :		Christus	people power / kracht van het volk (3.7 miljoen NGO's):				
Sramanic religiositeit	Karl Jaspers 'De Spiltijd'			- vredes- / anti-slavernij- / vakbondsbewegingen				
(onthechting)	Jesaja	Chelcicky		- vrouwenkiesrecht / anti-oorlogsbeweging				
eerste verlichte yogi's	Lao Tzu	Mani		- mensenrechten/dierenbescherming/ milieubeweging				
+ Jains ('djeens')	Pythagoras	Erasmus		- emancipatie- / bevrijdings- / democratiserings-bew.				
= Overwinnaars	Boeddha	1815 N.Y. en		- vredescultuur-beweging/vreedzame conflictoplossing				
van het geweld	Mahavira (Jain)	1816 London		Tolstoy / GANDHI				
(geweldloosheid,	Confucius	Peace Society		invloed op				
vegetarisme,	Socrates	(1914...1919: IFOR / 1921...1923: WRI)		Bart de Ligt / Gene Sharp				
ecologische wijsheid)				(geweldloze kracht als politiek instrument)				

Ahimsa: niet beschadigen / geweldloosheid

Ahimsa is de hoogste *dharma* (deugd, opdracht), *Ahimsa* is de beste uiting van eenvoud, *Ahimsa* is de grootste gift, *Ahimsa* is de hoogste zelfbeheersing, *Ahimsa* is het hoogste offer, *Ahimsa* is de grootste kracht, *Ahimsa* is de hoogste waarheid, *Ahimsa* is de hoogste leer. (Mahabarata, XIII.116.37-41)

GANDHI: **drie-eenheid van geweldloosheid**: ontwikkel geweldloze beginselen (1) / middelen (2) / doelen (3).

- 1. beginsel**: waarheidskracht (*satyagraha*): de levensbron (levenskracht, zielskracht, geweldloze kracht)
- 2. middel/methode**: geweldloosheid (*ahimsa*): vrij zijn van het (willen) toebrengen van kwetsuur of schade (t.o.v. jezelf, de ander, alles wat ons omringt). Elk veroorzaken van kwetsuur of schade wordt ernstig betreurd en zal niet worden gerechtvaardigd.
- 3. doel**: ieders welzijn (*sarvodaya*): het voortdurende en oprechte streven om 'ieders welzijn' te bevorderen. (Wim Robben, 2014 / 2016)

Op basis van dit overzicht ga ik iets vertellen over de ontwikkeling van geweldloze kracht.

(Op 2 oktober 2016 kort samengevat in ongeveer een kwartier op basis van het onderstaande.)

Geweldloosheid als levenskracht

Een van de uitspraken van Gandhi was: "Geweldloosheid is zo oud als de mensheid," waarmee hij wilde aangeven dat dit tot het wezen van de mens behoort. De liefdevolle zorg van een moeder voor haar kind is daar een voorbeeld van. Dit geldt eveneens voor de volken die geen of slechts minimaal geweld kennen, zie: www.peacefulsocieties.org.

Interessant is de vraag wanneer de mens zich bewust werd van geweldloosheid als levenskracht die men in het leven van alle dag diende na te streven. Een beginpunt van deze bewustwording is moeilijk aan te geven, maar wat we wel weten is dat dit besef ongeveer 4000 jaar geleden aanwezig was tijdens de Indusbeschaving in Noord-India. Daar kwam de Shramana religiositeit op: de innerlijke levensverbinding van de eerste yogi's. Shramana betekent onthechting. Tot die tijd richtte men zich vooral naar buiten, en werden allerlei verschijnselen opgevat als het werk van de natuurgoden. De jaargetijden, donder en bliksem, zon en maan, storm, vuur, wind en regen, dieren en planten, leven, ziekte en dood. Maar de yogi's keerden zich naar binnen en ontdekten dat het ook in je binnenste wel kon stormen, maar als je daar doorheen kwam raakte je in hemelse sferen van gelukzaligheid. Ze kwamen in contact met de oerbron van de Levensimpuls en van daaruit tot het besef dat je de manifestaties van die Levensimpuls, dus de natuur met onder andere de planten, dieren en mensen, niet mocht beschadigen. En daarmee was het begrip *Ahimsa: niet-beschadigen* geboren, wat doorgaans vertaald wordt met

‘geweldloosheid’. En die ‘geweldloosheid’, ontstaan vanuit het gevoel van de mens en als levensbeginsel onder andere vanuit de Shramana religiositeit geïnspireerd, heeft dus alles te maken met de kracht die van binnenuit komt en deel is van het menselijk leven.

De eerste teksten die we kennen dateren van ongeveer 4600 jaar geleden (Sumerië: het zuiden van het huidige Irak) en Egypte (4400 jaar geleden). Tot de oudste religieuze geschriften van de mensheid worden de Veda’s (‘kennisverzamelingen’) uit Noord-India gerekend. Al in de eerste Veda (van ongeveer 3500 jaar geleden) wordt gesproken over de yogi’s en komt het woord Ahimsa vele malen voor. Het staat gelijk met Brahma ... dus God, en met Waarheid, Liefde, Leven, het Goede etc.

Grote Transformatie

En nu snellen we door de tijd en komen we ergens bij 500 voor onze jaartelling uit, dus 2500 jaar geleden. En daar gebeurt iets heel bijzonders. Zo tussen 900 en 200 v.o.j. vindt er een doorbraak plaats in de geestelijke ontwikkeling van de mens. Door de Duitse filosoof Karl Jaspers, die dit als een der eersten waarnam, ‘De Spiltijd’ genoemd, een soort scharnierpunt. De Engelse onderzoekster Karen Armstrong schreef er het omvangrijke boek ‘De Grote Transformatie’ over: een spirituele evolutie die zich uitstrekte van China tot Noord-Afrika en het Romeinse Rijk, met onder andere personen als Jesaja (±725 v.o.j.), Lao Tzu (±550 v.o.j.), Pythagoras (±540 v.o.j.), Boeddha (±500 v.o.j.), Mahavira (±500 v.o.j.), Confucius (±500 v.o.j.), Socrates (±425 v.o.j.).

Jains

Zij, en vele anderen, droegen bij aan aspecten van de ontwikkeling van een geweldloze levenswijze, waarbij ik Mahavira hier speciaal naar voren wil halen. Hij was de 24ste Verlichte Gids van de Jains, en vooral nog tevens de laatste. De oorsprong van de Jains (‘djeens’) wordt teruggevoerd tot de tijd van de yogi’s van de Shramana religiositeit. Ook hedendaagse wetenschappers (waaronder Heinrich Zimmer) “gaan er vanuit dat het Jainisme nog vóór de Vedische Tijd (dus eerder dan 3500 jaar geleden) is ontstaan. Dit als levensweg van de Shramana-traditie die ‘onthechting’ en ‘geweldloosheid’ als uitgangspunt had.” (Handboek, dec.2014, pag. J.A2.8)

Jain betekent: zij die het geweld (‘schade toebrengen’) overwonnen hebben. Dit gold vooral voor de 24 *Tirthankara*’s: degenen die het voor anderen mogelijk maakten om tot Bevrijding (uit de kringloop van geboorte, dood en wedergeboorte) te komen, door het pad dat tot die bevrijding leidt te onder-

Mahavira (± 500 v.o.j.)

wijzen en een gemeenschap te stichten die dat pad kan blijven volgen. De eerste *Tirthankara* was Rishabha, die door de Jains gezien wordt als ‘de eerste verlichte mens’. Over Mahavira is bekend dat hij 12 jaar van grote beproevingen moest doorstaan alvorens hij deze status bereikte.

Hij was een tijdgenoot van Boeddha die, beïnvloed door de (strengere) Shramana-traditie, een meer toegankelijkere weg tot Bevrijding nastreefde. Mahavira, daarentegen, sloot meer aan bij de oorspronkelijke weg van de Jains. Deze traditie bleef een stroming van het zich later ontwikkelende ‘Hindoeïsme’ en wordt ook wel met ‘Jain-Hindoeïsme’ aangeduid. Het gezin waarin Gandhi opgroeide behoorde tot de Hindoes, maar regelmatig kwam er een Jain-monnik op bezoek die ongetwijfeld van invloed is geweest op Gandhi’s latere opvattingen.

Beïnvloeding tussen Oost en West

Maakte Pythagoras ($\pm 572 - 500$) al diverse reizen naar Egypte en Mesopotamië, en nam hij kennis van de Indiase denkbeelden met betrekking tot reïncarnatie, wat hem bracht tot een vegetarische eetwijze, nog sterker werd de invloed tussen Oost en West door de veroveringen van de Macedonische vorst Alexander de Grote (356 – 323). Zijn rijk strekte zich uit van de Nijl tot de Indus. Bart de Ligt schrijft dan ook over de invloed van het kosmopolitische Jainisme en Boeddhisme op Pythagoras en zijn leerlingen. “Rondtrekkende monniken en asceten verspreidden de Indische wijsheid tot aan de oevers van de Middellandse Zee. (...) Onder (de Indiase vorst) Asoka (304-232) straalde, als wij zagen, het licht van het Boeddhisme tot in Egypte en Macedonië uit. Van 300 vóór tot 300 na Christus bevorderde deze religie van de Indus tot de Nijl het zich ontwikkelend kosmopolisme, en werkte overal mee aan verinnerlijking en veredeling van godsdienst en zeden.” En: “Zelfs de verbinding tussen China en het westen werd veel minder verstoord, dan met tot voor korte tijd in Europa meende. (...) Het huwelijk tussen oost en west was op alle gebied van beschaving en cultuur ten minste 2200 jaar geleden reeds een voldongen feit.” (Vrede als Daad, deel 1, pag.102-105, 1931)

Christendom en andere stromingen

Inmiddels zijn we aangekomen bij de persoon van Jezus van Nazareth ($\pm 0 - 33$), die via de aan hem toegeschreven leer van naastenliefde een belangrijke impuls gaf aan het streven naar vrede op basis van een vreedzame levenswijze. Zijn ‘Evangelie’ (‘de Goede Boodschap’), zoals die door zijn leerlingen naar buiten is gebracht, zal beïnvloed zijn door zijn tijdgenoot Johannes de Doper. Deze werd, op zijn beurt, waarschijnlijk beïnvloed werd door de pacifistisch geöriënteerde Essenen. Ook Joodse invloeden zijn uiteraard van betekenis geweest. Aan de verdere ontwikkeling van het streven naar een geweldloze levenswijze, en de van daaruit ontwikkelde methoden voor geweldloze conflicthantering, hebben christelijke stromingen, samen met andere stromingen binnen het Jodendom, Hindoeïsme, Boeddhisme, de Islam en het Humanisme in belangrijke mate bijgedragen.

Naast vele anderen is de Iraanse profeet Mani ($\pm 210-276$) interessant omdat hij, opgegroeid in een joods-christelijke gemeenschap, bekend was met het zoroastrisme (van Zarathustra), kennis nam van het Egyptische en Griekse gedachten-goed, en een tijd in Noord-India verbleef. Op basis hiervan kwam hij tot de conclusie dat al die religieuze stromingen in essentie op hetzelfde neerkwamen. Zelf zag hij zich als een verlosser en apostel van Christus. Aanvankelijk leek zijn leer, het manicheïsme (dat getuigt van een diepe menselijkheid en liefde voor de schepping), brede aanhang te krijgen en stuurt Mani missionarissen naar Egypte en India. De zoroastristische priesterklasse ziet haar machtspositie in gevaar komen, laat Mani arresteren die na marteling in 274 sterft waarna het manicheïsme verboden wordt en de aanhangers vervolgd.

Mani

Geweldloze beweging in ontwikkeling

Al met al lijkt mij dat de geweldloze beweging, zoals die sinds 1900 gestalte krijgt en zich verspreidt, vooral in gang gezet is via vrede bevorderende stromingen binnen het christendom in Europa en de VS. Dit overigens in het besef dat het vele geweld van zich christelijk noemende groepen en volken (naar elkaar en anderen toe) niet ontkend behoort te worden, en dat het de vrede bevorderende krachten waren die zich hiertegen roerden. Onder hen Clara en Franciscus van Assisi rond 1200; Peter Chelcicky omstreeks 1440 uit Bohemen – het huidige Tsjechië – voorloper van de Doopsgezinde

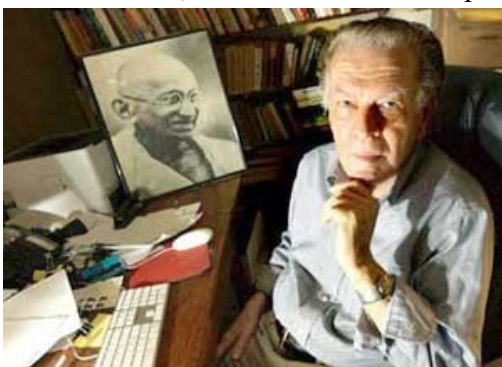
stromingen (hij had grote invloed op onder andere Erasmus ± 1500 en Menno Simons ± 1540); de Quakers vanaf ongeveer 1650, en de Doechoboren in Rusland, om er enkele te noemen.

Na 1800 begint er een verschuiving op te treden. Was tot dan toe de geweldloze houding vooral een levenswijze, in toenemende mate begint het zich ook te ontwikkelen tot een ‘instrument voor het voeren van strijd’.

In 1815 richt de theoloog David Low Dodge de eerste vredesorganisatie op: the Peace Society New York, mede als uitvloeisel van zijn boek ‘War Inconsistent with the Religion of Jezus Christ’ (1813). Een jaar later, in 1816, werd de Peace Society London opgericht door filantroop William Allen. En in 1840 ontstonden in Engeland de ‘Olive Leaf Circles’ (‘Olijftak Kringen’): groepen van 15 tot 20 vrouwen die over pacifistische ideeën van gedachten wisselden en ze verspreidden. In 1843 vond het eerste ‘Internationale Vredescongres’ plaats in Londen.

In een latere fase werd de geweldloze beweging ook beïnvloed vanuit India en Zuid-Afrika vanwege de connecties met Engeland en de toenemende contacten met Amerika. Zie bijvoorbeeld de deelname van Vivekananda en van de *Jain* Virchand Gandhi in 1893 te Chicago aan het ‘Wereldparlement van Religies’ waar ze beide grote indruk maakten; en door hetgeen de *Hindoe* Mohandas Gandhi in gang zette. En bovendien door de acties vanuit de arbeidersbeweging in Europa; de anti-slavernij-beweging in de VS; de invloed van de Russische schrijver, en christen, Tolstoy; de anti-oorlogsbeweging na 1914 in Europa, waaronder de Fellowship of Reconciliation (FOR), die in 1914 in Londen wordt opgericht, gevolgd door de IFOR (International Fellowship of Reconciliation), opgericht in Bilthoven in 1919. En de War Resisters’ International (WRI) opgericht in 1921 als ‘PACO’ (eveneens in Bilthoven in de woning van het Quaker-echtpaar Kees en Beatrice Boeke), maar vanaf 1923 ‘WRI’ genoemd. Het werk van Bart de Ligt, die onder andere geïnspireerd werd door Tolstoy en Gandhi, en door Clarence Case, een Amerikaans socioloog en Quaker die in 1923 “Non-Violent Coercion: a Study in Methods of Social Pressure” publiceerde.

Gaandeweg ontwikkelde de geweldloze beweging zich dus ook als een instrument voor het voeren van strijd: voor rechtvaardige en leefwaardige omstandigheden voor ieder, en tegen onderdrukking, uitbuiting en vormen van geweld. Dit op basis van verklaringen, bijeenkomsten, petitie, demonstraties, nieuwe initiatieven opzetten om de gewenste ontwikkelingen reeds in gang te zetten,

Gene Sharp (1928)

medewerking weigeren aan ongewenste zaken (op sociaal, economisch of politiek terrein), boycot-acties, stakingen, bezettingen, burgerlijke ongehoorzaamheidsacties. De Amerikaanse onderzoeker Gene Sharp (onder andere beïnvloed door Gandhi en De Ligt) stelde een lijst op van 198 beproefde methoden van geweldloze actie. In zijn promotie-onderzoek ‘The Politics of Nonviolent Action’ (1973) gaf hij hier talloze voorbeelden van. Bovendien beschreef hij de werking van geweldloze actie en hoe die versterkt kan worden.

NGO's

Een bijzondere ontwikkeling is eveneens het ontstaan van Niet-Gouvernementele Organisaties: NGO's. Zoals de naam al zegt zijn dit organisaties die onafhankelijk van de overheid zijn en zich op een bepaald maatschappelijk belang richten (zie een aantal voorbeelden in het schema). Los van een aantal uitzonderingen werken NGO's in overgrote mate (waarschijnlijk 95% of meer) op basis van

geweldloze middelen en methoden. Hoewel de eerste NGO's al dateren van rond 1800 worden ze pas officieel in het Handvest van de Verenigde Naties (1945) genoemd: "ook niet-gouvernementele organisaties kunnen gesprekspartner van de VN zijn". In 1914 werd het aantal NGO's op 1083 geschat, op dit moment op 3.7 miljoen en in elk land ter wereld functionerend. (Zie het uitgebreide artikel over NGO's in de Engelstalige Wikipedia. Met zoekwoord NGO de Nederlandstalige Wikipedia openen en dan in de linkerkolom doorklikken naar 'English'.)

Bezien vanuit de internationale ontwikkeling van geweldloze kracht om invloed uit te oefenen, corrigerend op te treden (o.a. naar overheid en bedrijfsleven), positieve ontwikkelingen in gang te zetten, op te komen voor achtergestelden of gediscrimineerden, voor dierenwelzijn en het milieu etc. etc., getuigt dit van een belangwekkend sturend mechanisme van de menselijke samenleving. Vandaar dat ook wel gesproken wordt van 'People Power': de kracht van het volk.

Aanvullend zijn er een groot aantal voorzieningen ontstaan op het gebied van de sociale zorg, gezondheidszorg, onderwijs (aanvankelijk taken die door religieuze instellingen gedaan werden), en bekwaamheden met betrekking tot communicatie, onderhandeling, bemiddeling, overlegstructuren etc.

Innerlijke kracht

De yogi's van de Shramana ('onthechtings') - religiositeit, ong. 4000 jaar geleden in Noord-India, zagen "het door mensen toebrengen van schade ('himsa')" als een bedreiging van het leven. Vandaar dat zij het 'niet-beschadigen' ('ahimsa') tot levensprincipe maakten, en het Hindoeïsme (samen met o.a. Jainisme en Boeddhisme) tot 'hoogste opdracht, hoogste waarheid, hoogste leer, grootste kracht'.

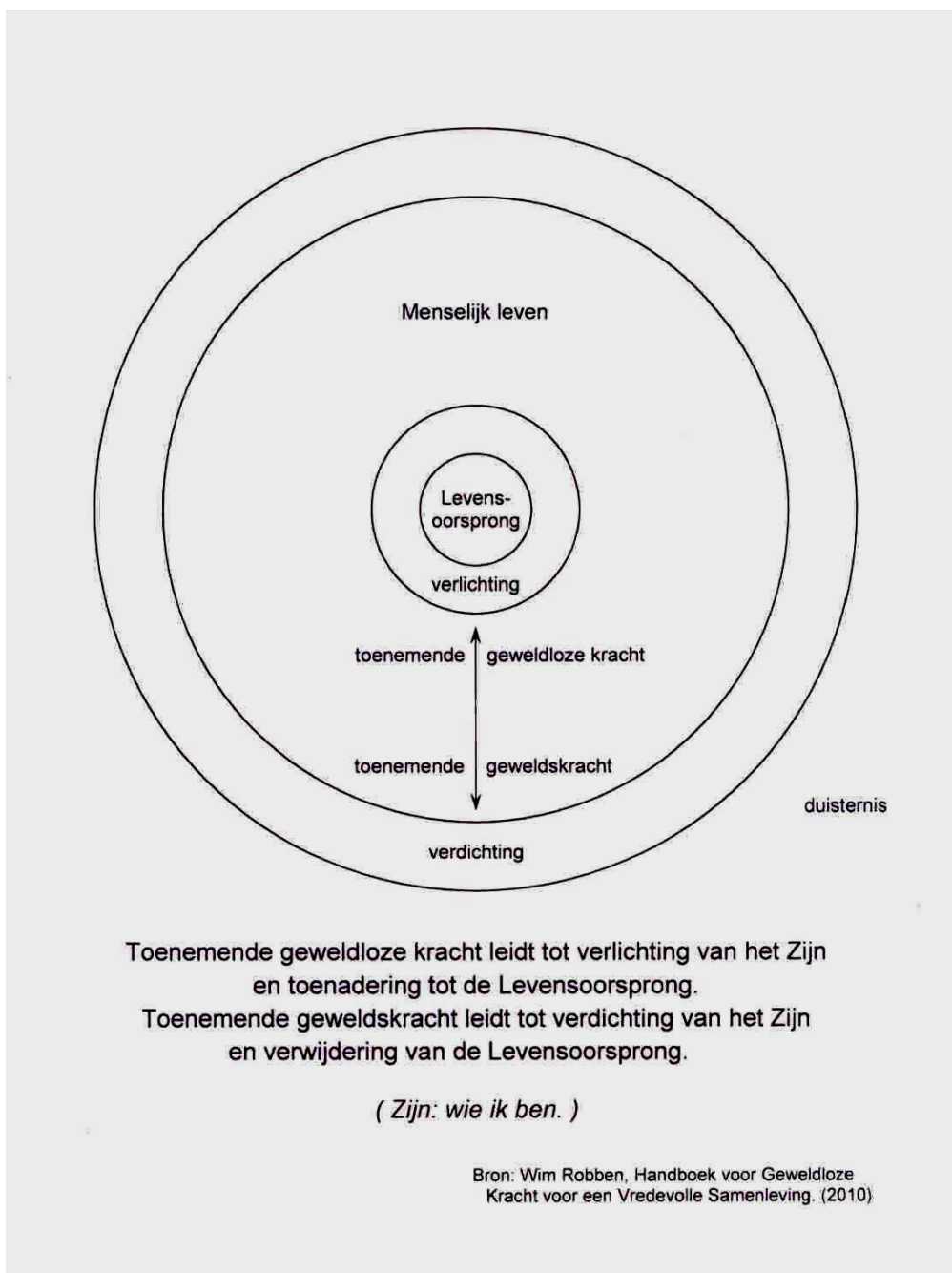
Ruim 3000 jaar later stelde Peter Chelcicky (± 1390 - ±1460), de christelijke politieke leider uit Bohemen ('Tsjechië'): "Fysieke kracht kan het kwaad niet vernietigen." En de Amerikaanse psycholoog en filosoof William James (1842-1910) schreef in zijn boek 'The Moral Equivalent of War' (1910): "het pacifisme zal nooit succesvol zijn door tegen oorlogvoering te preken, maar wel als men methoden ontwikkelt op basis van een andere menselijke energie."

Deze drie uitspraken brengen ons tot de kern van de geweldloze benadering: *het ontwikkelen van een persoonlijke levenswijze en van samenlevingsvaardigheden op basis van een menswaardige energie en vanuit innerlijke kracht, gericht op bescherming van het leven en op het welzijn van ieder.*

Wie zich verdiept in de essentie, methodiek en werking van 'geweldloze strijd' zal ontdekken hoeveel 'levensbeschermender' die is dan geweld. Via de weg van 'de geweldloze strijd', die in wezen inhoudt 'contact maken met het beste in jezelf en met het beste in de ander', kan een toekomst ingezet worden van opbouw van 'geweldloze kracht' en 'afbouw van geweldskracht' op elk gebied van het leven. Aan dat streven ligt voor alle betrokkenen een innerlijke strijd ten grondslag, heen en weer geslingerd door gevoelens en belangen; soms vertwijfeld, angstig of wanhopig. Inzicht in de werking van geweldloze kracht en beoefend op basis van Geweldloze Communicatie en Geweldloze Conflicthantering kan ons houvast en innerlijke kracht geven. Deze samenlevingsvaardigheden, ontwikkeld voor en zeer breed publiek, leggen op een toegankelijke en doelmatige wijze een stevige en praktische basis hiertoe.

Verlichting of Verdichting

Als we de grotere samenhang bekijken dan komen we tot de volgende weergave:

Centraal staat de 'Levensoorsprong' ofwel de 'Levens-impuls', welke 'het Leven' / 'de Eeuwige Beweging' gaande houdt, en waar het in deze weergave het menselijk leven betreft.

Het geeft het levensproces van de mens weer, in de richting van toenemende geweldloosheid of toenemend geweld, vanuit het 'zijn': het levensgebied van de mens op aarde waarin onder andere weldaden en misdaden, goed en kwaad, recht en onrecht, liefde en haat, vrede en onvrede voorkomen. (Ze zijn met elkaar verbonden en vormen een relatieve tegenstelling: meer vrede houdt minder onvrede in; meer onvrede houdt minder vrede in.)

De planten- en dierenwereld kennen deze gesteldheden in deze vorm niet. De begrippen geweldloosheid en geweld hebben daarom ook alleen betrekking op de mens.

In het *Handboek Geweldloze Kracht voor een Vredevolle Samenleving* wordt onder geweldloosheid verstaan: het omgaan met zichzelf, anderen en het omringende op een vreedzame, respectvolle, verbindende en zorgzame wijze en niet reagerend via fysieke en/of destructieve kracht maar vanuit een opbouwende en positieve innerlijke kracht, en een op 'samen leven' gerichte instelling.

Geweldloze kracht wortelt in de oorsprong van het Leven: de energie waaraan het leven ten grondslag ligt. Andere woorden hiervoor zijn Levenskracht; Goddelijke kracht; Zielskracht; Liefdeskracht; Waarheidskracht. (Opm.: het Leven is de Levenskern; het leven is de manifestatie daarvan.)

Alles wat leeft wordt door deze Levenskracht in beweging gehouden op basis van een kringloop van ontstaan, ontwikkelen en overgaan. Alleen de mens, die een bewustzijn heeft en in zekere mate een 'vrije wil', kan haar of zijn mogelijkheden gebruiken om in een zo groot mogelijke harmonie te leven met de Levensoorsprong óf in disharmonie daarmee.

Men kan de harmonie van de Levensoorsprong (van het Goddelijke, het Liefdevolle, het Geweldloze) naderen (een ontwikkeling in de richting van Verlichting), of zich in toenemende mate daarvan verwijderen (een ontwikkeling in de richting van 'verdichting / verharding'). Echter: de mens kan niet de 'Levensoorsprong' zelf worden en dus ook nooit 100% 'Goddelijk' of 100% 'Liefde' of 100% 'Geweldloos', maar wel in vergevorderde mate.

Het zal duidelijk zijn dat 'geweldloosheid' veel meer is dan 'geen geweld ondersteunen of gebruiken'. Het is, soms op basis van grote beproevingen, loskomen uit de veelvormigheid van het geweld waarin mens en mensheid geraakt zijn en in alle oprechtheid en vastberadenheid stap voor stap de Liefdevolle en Vredevolle krachten in ons zijn en handelen ontwikkelen. Dat dit voor mensen, groepen en volken mogelijk is kan men lezen in het hiervoor genoemde 'Handboek Geweldloze Kracht', dat hier vele voorbeelden van geeft.

[Zelf wees ik, 2 oktober, op het Referendum over een Vredesakkoord tussen de regering en de guerrilla-beweging FARC dat die dag in Colombia plaatsvond. Begonnen in 1964 als militaire tak van de communistische boerenverzetbeweging, die onder andere een eerlijkere verdeling van de landbouwgrond nastreefde, ontstond een zeer gewelddadige strijd waar miljoenen mensen bijna 52 jaar onder gebukt gingen en zo'n 220.000 omkwamen. Tot werkelijke landbouwhervormingen leidde het niet.

Dit in tegenstelling tot de geweldloze Landhervormingsbeweging in India die Vinoba Bhave, een naaste medewerker van Gandhi, in 1951 begon. Als antwoord op een door communistische groeperingen in de deelstaat Telengana begonnen guerrillastrijd liep Vinoba met enkele medewerkers van dorp naar dorp om grootgrondbezitters te vragen een deel van hun land te geven aan landloze dorpsbewoners. Dit werd direct zo'n groot succes dat het communistisch verzet stopte en Vinoba gedurende 12 jaar zijn tocht in vele delen van India voortzette, bijna 2 miljoen hectare land herverdeelde en velen elders motiveerde dit ook te doen. (1 hectare is ong. 100 x 65 meter, ofwel ong. 2 voetbalvelden groot.)])

Sinds 2008 geeft de SVAG het losbladige '**Handboek Geweldloze Kracht voor een Vredevolle Samenleving**' uit. Het Handboek heeft inmiddels (2016) een omvang van 250 pagina's. Zie: www.samenvoorvrede.nl aanklikken: *Handboek Geweldloze Kracht voor een Vredevolle Samenleving*.

Waarlijk, ik zeg u:
de eerbiedwaardige heiligen,
die waren, zijn of zullen zijn,
allen zeggen, spreken, verkondigen,
verklaren het volgende:
geen enkel dier, geen enkele plant,
geen enkel hoogontwikkeld wezen,
geen ander levend wezen,
mag geslagen, overheerst, overmeesterd,
uitgeput of vernietigd worden.
Dat is de zuivere, duurzame, eeuwige leer,
verkondigd door hen die wéten,
omdat ze de wereld begrijpen.

Mahavira (ca. 500 v.o.j.)

Mahavira was de 24ste Verlichte Gids van de Jains ('djeens'): zij die het geweld ('schade toebrengen') overwonnen hebben. Hij leefde in Noord-India en was zeer waarschijnlijk een tijdgenoot van Boeddha.

Een persoon geweld aan doen, deze verwonden of doden,
is hetzelfde als de Geest van God geweld aan doen
die in ieder menselijk wezen leeft.
Geweldloosheid betekent niet passiviteit.
Nee, het is de meest uitdagende,
creatieve en moedige manier van leven
en het is de enige hoop voor de Wereld.

Máiread Corrigan-Maguire

Bron: 'The Nonviolence of the Brave', IFOR-brochure 5, 1999.

Máiread Corrigan-Maguire (1944) was de mede-oprichtster van 'The Community of the Peace People' tijdens de burgeroorlog in Noord-Ierland. Samen met mede-oprichtster Betty Williams ontving ze in 1977 de 'Nobelprijs voor de Vrede'.

Iedereen heeft een verantwoordelijkheid om te studeren, en te leren van alles wat voor ons kwam; alle leiders en bewegingen, strategen en denkers, de academici en onderzoekers, alle duizenden onbezongen helden, de miljoenen gewone en ongewone mensen die actieve geweldloosheid hebben gebruikt om verandering, na verandering, na verandering waar te maken in deze wereld.

Rivera Sun

Schrijfster, trainster en activiste uit de VS. (Uit haar toespraak op 2 oktober 2016.)